

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

Конституционният статус на съдебната власт определя нейната независимост, като утвърждава, че съдиите, прокурорите и следователите се подчиняват в своята дейност само на закона. Поради това независимостта е въздигната в основна и същностна ценност за всеки магистрат, а съгласно чл. 170, ал. 5 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) към главния прокурор и председателите на върховните съдилища са поставени най-високите изисквания – те трябва да притежават способност за съблюдаване и налагане на висок етичен стандарт, изявена независимост и воля за налагане на законността.

Разбирането, че независимостта и безпристрастността са основните стълбове на доброто правосъдие, а накърняването им не позволява на съдебната власт да изпълни основната си обществена роля да поддържа и възстановява силата на държавния правен ред, както и вярата на гражданите в държавата, е трайно утвърдено и върху него се изгражда цялата ни правна система.[1]

Според т.нар. Бангалорски принципи – общоприетите етични стандарти за съдиите на държавите членки на ООН, които са приложими и за представителите на другите магистратски професии в съдебната власт, всеки магистрат е длъжен да гарантира, че поведението му е безупречно в очите на разумния наблюдател и способства за убеждението на хората в моралния интегритет на съдебната власт. Тези изисквания имат за цел да утвърдят като съществена гаранция за справедливото правосъдие правилото, че правосъдието трябва не само да се осъществява, но и това да е видимо за хората, защото убедителността на правосъдието е в основата на доверието към съдебната власт, без което изпълнението на актовете на правосъдните органи е невъзможно, съответно – не са възможни и правовият ред, просперитетът и социалният мир.

От Бангалорските принципи следва, че магистратът е длъжен не само да остава незасегнат от неподходящи връзки с изпълнителната власт, законодателната власт, икономическите среди и от влияние от тяхна страна, но и да създава у разумния наблюдател чувство за сигурност, че наистина не е засегнат от подобни непрозрачни зависимости.

Цитирам утвърдените международни стандарти за независимост на съдебната власт и магистратите, защото те, както и практиката на ВСС и съда в подобни казуси, трябва да бъдат отправната точка при обективната преценка на станалата публично известна със закъснение среща на главния прокурор с члена на ръководен орган на партия и бизнесмен Георги Гергов и издателя на вестник „Сега” и бизнесмен Сашо Дончев. Заради основната си функция да гарантира независимостта на съдебната власт, включително чрез дисциплинарни си правомощия, Висшият съдебен съвет (ВСС) трябва да защити върховенството на закона като фундамент на правовата държава, като убеди гражданите, че законът се прилага за всички, а висшите административни длъжности на съдебна власт не допускат и най-малкото съмнение за корупция или злоупотреба с власт.

С решение от 27 април 2017 г. пленумът на Висшия съдебен съвет отказа да извърши проверка на фактите по случая. Независимо от това, от публично известните факти и твърдения, които позволяват да бъде извършена съпоставка помежду им и с други контролни за достоверността им факти, разбираме следното.

1. Установените към момента фактически положения според разпространените твърдения на тримата участници в срещата

• Твърдения на Сашо Дончев

На 19 април 2017 г. в медиите беше разпространен видеозапис, в който Сашо Дончев разказва за своя среща с главния прокурор Сотир Цацаров, на която е присъствал и бизнесменът и член на ръководството на БСП Георги Гергов. Разказът съдържа следните твърдения за факти на Сашо Дончев.

„Аз бях поканен на среща с главния прокурор, за да ми каже, че моето поведение започва да става неприемливо и нетърпимо за него. Какво е това, че аз подкрепям „Да, България“, какво е това, че моята телевизия Би Ай Ти, в която моят приятел Сашо Диков го е превърнал в централен образ, и, разбира се, вестник „Сега“ и Комарници. И аз го гледам и питам: „Ама вие какво искате да ми кажете“; „Казвам Ви, че даже господин Филчев ми каза, че съм много мек в реакциите.“; „И аз викам, ама същият този г-н Филчев прати барети и какво се случи, какво последва? Да Ви информирам, нямам нищо общо с „Да, България“, освен че познавам Христо Иванов. Нямам нищо общо с Би Ай Ти, освен че със Сашо Диков сме карали ски и сме ходили по гаджета.“

На 21.04.2017 г. в интервю за предаването „Мисия България“ по ВІТ Сашо Дончев заявява, че срещата с главния прокурор се е провела в ЦУМ в кабинета на бизнесмена Георги Гергов. В интервюто г-н Дончев твърди:

„... И казах искате ли да Ви дам номера на мобилния си телефон, за да не ползваме посредници при общуването. И тогава главният прокурор ми каза „Ама Вие нали не се съмнявате, че Вашата кореспонденция и телефонът Ви се контролират. И аз учуден казах: „На какво основание?“ , но той ми каза, че това не е в компетенциите на прокуратурата и това не са неговите хора, има си други специализирани звена в държавата, които се занимават с тези неща.“

На 22.04.2017 г. в интервю за Нова телевизия Сашо Дончев заявява:

„... И той (главният прокурор) в един момент казва: „И всичко това, като имате такъв хубав живот, защо Ви трябва да се занимавате с... да финансирате партията на Христо Иванов. След което последва и въпросът за моята телевизия ВІТ и за моя приятел Диков, който го е превърнал в главен герой. На което аз вече прекъснах и му казах: „Ама Вас наистина са Ви дезинформирали или са Ви информирали неправилно. И той ми каза: „Мен нали се сецате, че не ме информират хора от улицата. Стана ясно, че го информират специалните служби.“ В същото интервю Сашо Дончев допълва: „Когато аз разказвах два дни по-късно по телефона на Сашо Диков цялата история, на следващия ден аз получих едно съобщение с краткия текст: „Много говориш по телефона“ от Георги Гергов.“

На 28.04.2017 г. в интервю за вестник „Капитал“ Сашо Дончев твърди:

„Всичко е глупост, самият начин, по който е било съчинено – за какъв дявол им е трябвало да ми викат? Ти можеш да не си съгласен и да не ти харесва и като ме срещнеш някъде, да го споделиш не като прокурор, а като човек. Но не можеш да ми кажеш „имаш такъв хубав бизнес, защо го рискуваш“. Какво е това? Как така?“

1.2. Твърдения на Сотир Цацаров

В заседанието на ВСС, проведено на 27 април 2017 г., главният прокурор заявява:

„По отношение на никого не е упражняван от мен натиск, нито са отправяни заплахи. Не съм упражнявал никакъв натиск върху наблюдаващия прокурор по проверка – сега досъдебно производство (за КЕВР и цените, които се образуват, според отчетените разходи от „Овергаз“), напротив: отказал съм. Лицата, с които съм се срещал, не са обвиняеми, не са подсъдими, не са криминално проявени. Тезата, че лицата са разследвани, е или злонамерена, или най-мекото казано неосведоменост. И още нещо – тези лица не са адвокати, не са страна по дела. Аз въобще не съм отишъл на тайна среща. За мен в тази среща няма нищо тайно.

Няма от какво да се срамувам. Бих се срамувал, ако определени разследвания не биха се развивали в посоката, в която очевидно някои не желаят да се развият. Не съм нарушил закона, не съм нарушил служебните си задължения. Затова и не се срамувам. Чужди сценарии и постоянните им сценаристи аз не желая да коментирам. Ще кажа само, че на тази маса сценаристи няма. Има само хора, на които е възложено да изпълняват определени сценарии. Но те се сменят – сценаристите остават същите.“

• Твърдения на Георги Гергов

В интервю за предаването „Гази сутрин“ на 2 май 2017 г. по bTV Георги Гергов твърди следното:

„Срещнахме се със Сашо Дончев в офиса ми в ЦУМ и той ме попита дали ще успея да организирам среща със Сотир Цацаров. Аз му звъннах веднага и се видяхме тримата на следващия ден. Сашо Дончев носеше папка с три листа, които Цацаров погледна и ми каза, че не може да му помогне с разследванията. Главният прокурор взе тези листове със себе си. Подчертавам, че интерес и желание за тази среща имаше Сашо Дончев“; „Цацаров му отговори, че това е частен случай и че не може да помогне по тази тема. И толкоз. Разговорът беше съвсем нормален, човешки. Недоумявам този ход на Сашо Дончев“; „В папката не съм видял какво има, бяха три листа. Цацаров ги взе, погледна ги, каза, че това е частен случай и ги прибра в джоба си“

В интервюто си Гергов разказва за отношенията си със Сотир Цацаров, дава оценка за личността му, споменава, че двамата се познават от много години, още преди Цацаров да стане окръжен съдия. Гергов дава оценка за срещата между тримата: „Човешки разговор, 15-20 минути, за семействата, за бизнеса. Много човешки, много нормален“.

• Данни, които имат значение при оценка на значението на проведената среща:

На 28.04.2017 г. в интервю за вестник „Капитал“ Сашо Дончев съобщава, че през 2011 г. от името на „Овергаз“ е подал жалба до Европейската комисия за господстващо положение на „Български енергиен холдинг“, „Булгаргаз“ и „Булгартрансгаз“ на газовия пазар в България.

По време на интервюто, проведено на 20 април 2017 г. в ВГТ, Сашо Дончев показва писмо от прокурори от СГП, от което се разбира, че срещу него е подаден сигнал в прокуратурата от членове на ръководството на „Булгаргаз“ ЕАД. Проверката на прокуратурата е във връзка с подаден сигнал от страна на Сашо Дончев в качеството му на изпълнителен директор на „Овергаз инк“ до Европейската комисия срещу „Булгаргаз“ ЕАД, „Булгартрансгаз“ ЕАД и „Газ Експорт“ за злоупотреба с господстващо положение и отказ за достъп до капацитет на входно изходните точки на хранилището в Чирен.

На 24.04.2017 г. официално от пресслужбата на прокуратурата са информирани медиите, че на същата дата Специализираното звено „Антикорупция“ – СГП е образувало наказателно

производство срещу длъжностни лица от КЕВР за престъпления по служба. Посочено е, че досъдебното производство е образувано по повод постъпил на 16.01.2017 г. сигнал до главния прокурор, който той изпратил на СГП по компетентност. Същевременно е уточнено, че предмет на разследване ще бъде и осъществено през март 2015 г. вливане на търговски дружества в „Софиягаз“ (впоследствие „Овергаз мрежи“ АД), и по-точно дали действията на КЕВР в тази насока не са довели до запазване на необосновано висока продажна цена на газа. Допълнена е още една насока на разследването, свързана с подадена на 20.01.2011 г. от „Овергаз Инк“ АД до ДКЕВР жалба до Европейската комисия срещу „Булгартрансгаз“ ЕАД за непредоставяне на достъп до газопреносната система и до ПГХ „Чирен“.

Това досъдебно производство не е първото в областта на енергетиката. В периода февруари – април 2013 г. прокуратурата оповестява[2], че са възобновени и образувани нови досъдебни производства във връзка с дейността на държавните органи и търговски дружества, работещи в областта на енергетиката, за извършени нарушения или престъпления. С прессъобщение от 03.04.2013 г. се предоставя официална информация за пет образувани досъдебни производства срещу длъжностни лица от НЕК, Министерство на икономиката, енергетиката и туризма, ДКЕВР и „ЧЕЗ Разпределения България“ АД. До момента няма публично оповестена информация тези досъдебни производства да са приключили и какъв е резултатът от тях.

От публикация на сайта „Пловдив онлайн“ от 29 март 2017 г. се установява, че на 21.02.2017 г. общинският съветник Спас Гърневски е подал сигнал за злоупотреби при приватизацията на „Международен панаир Пловдив“ АД. След изтичането на едномесечния срок за произнасяне Спас Гърневски не е получил отговор от прокуратурата.

Това не е първият сигнал, който е налагал извършване на проверка, засягаща Георги Гергов. Окръжна прокуратура Варна образува наказателно производство по чл. 123, ал. 1 НК за изясняване на причините и обстоятелствата, довели до смъртта на четири лица при срутването на хотел „Вероника“ в курортен комплекс „Слънчев ден“[3], стопанисван от едноименното акционерно дружество, чиито мажоритарни собственици са Георги Гергов и двамата му синове. Понастоящем не е оповестено производството да е приключило.

2. Твърденията на тримата участници и публично известните факти позволяват да се изведат няколко несъмнени фактически констатации, доколкото са налице съвпадащи и непротиворечиви положения:

- Сашо Дончев е управляващ дружеството „Овъргаз“, издател на вестник „Сега“, в който се публикуват карикатури на художника Христо Комарницки;

- „Овергаз“ е частна газова компания, чиято основна цел е да изгражда и експлоатира газоразпределителни мрежи и природен газ на крайни потребители. Групата на Овергаз се състои от дружества, специализирани в разработване, изграждане и предоставяне на инфраструктурни услуги в областта на газификацията. „Овергаз Мрежи“ АД притежава 10 лицензи за разпределение и снабдяване с природен газ в 51 общини. Сашо Дончев е изпълнителен директор на „Овергаз Инк.“ АД и на „Овергаз Холдинг“ АД, заместник-председател на Съвета на директорите на „Овергаз Инк.“ АД, председател на Съвета на директорите на „Овергаз Холдинг“ АД;

- Георги Гергов е член на изпълнителното бюро на Българската социалистическа партия и собственик и управляващ на редица търговски дружества;

- Сотир Цацаров е главен прокурор на Република България и член по право на Висшия съдебен съвет;
- Сотир Цацаров и Георги Гергов се познават от дълги години и са добри познати;
- През месец март 2017 г. в офиса на Георги Гергов, намиращ се в сградата на ЦУМ, се провежда среща между Сашо Дончев и главния прокурор Сотир Цацаров:
- Срещата между главния прокурор и Сашо Дончев е уредена с посредничеството на Георги Гергов;
- По време на срещата, продължила около 30 минути, Дончев и Цацаров са си говорили за бизнеса и за семействата;
- Към момента на провеждане на срещата дружества, свързани с бизнеса на Георги Гергов и Сашо Дончев, са били обект на прокурорски проверки. В информацията, разпространена от прокуратурата на 24.04.2017 г., не е посочено кога е започнала предварителната проверка, но в нея се съобщават факти, от които става ясно, че към датата на срещата главният прокурор е знаел най-малкото за постъпилите сигнали на 16.01.2017 г. и за неговия предмет;
- Срещата се провежда по време на политическа кампания за парламентарни избори през март 2017 г.;
- Предмет на разговора е била прокурорска проверка, която се извършва във връзка със сигнал от 16.01.2017 г. Сигналят е свързан с дейността на газоразпределителните дружества, управлявани от Сашо Дончев, както и с подадена от него жалба до Европейската комисия за господстващо положение на „Български енергиен холдинг“, „Булгаргаз“ и „Булгартрансгаз“ на газовия пазар в България (това се твърди и от тримата, макар и да му придават различна интерпретация);
- След срещата издателят на вестника се оплаква от нерегламентиран натиск от главния прокурор, който признал, че се чувства засегнат от карикатурите на финансираните от него вестник;
- Ноторен факт, е че един от обектите на карикатурите, публикувани във вестник „Сега“, е главният прокурор Цацаров.

3. Правен стандарт за преценка на поведението на главния прокурор по време на срещата му със Сашо Дончев и Георги Гергов и правни изводи

3.1. Установени вътрешни и международни стандарти

Както беше посочено, по отношение на съдиите, прокурорите и следователите съществуват завишени стандарти за тяхното поведение в службата и извън нея. За главния прокурор и председателите на върховните съдилища са въведени специални изисквания за съблюдаване и налагане на високи етични стандарти и изявена независимост.

Валидните за българските магистрати етични правила от Кодекса за етично поведение, приет с решение на ВСС, могат да се изведат и от т.нар. Бангалорски принципи – общоприетите етични стандарти за съдиите на държавите членки на ООН, които са приложими и за представители на другите магистратски професии в съдебната власт.

Съдиите и прокурорите са длъжни да отстояват независимостта си и да дават пример за независимост както в индивидуален, така и в институционален аспект; те са длъжни да демонстрират и утвърждават високи стандарти на поведение, за да укрепва общественото доверие в съдебната власт, което има основно значение за поддържане на независимостта на магистратите.

Правилата за професионалното поведение изискват от всички магистрати да поддържат доверието на обществото, да избягват всякакви действия, които накърняват достойнството на тяхната професия и да свеждат до минимум риска от конфликт на интереси или каквато и да е деятелност, която би застрашила тяхната репутация и независимост. Поведението им не само следва да е стриктно съобразено с критериите за безпристрастност и независимост, но и да предотвратява възможностите за конфликт или за съмнение в почтеността и благоприличието им. Магистратите ежедневно упражняват власт, която съществено се отразява върху съдбата на гражданите. Обществото не би се примирило да предостави тази власт в ръцете на лица със спорна почтеност, компетентност или съмнителни лични стандарти. Затова поведението на магистратите както в службата, така и извън пряката им служебна дейност, трябва да е изцяло съобразено с доверието на обществото и неговите очаквания.

Съгласно Конституцията и Закона за съдебната власт главният прокурор притежава изключителни правомощия в сферата на наказателното преследване и надзора за законност, които го поставят на най-високо място в йерархията на съдебната власт. Според чл. 126, ал. 2 Конституцията главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори. Системата на прокуратурата в България е централизирана. Всички административни ръководители в прокуратурата са подчинени и се отчитат пред главния прокурор (чл. 136, ал. 4 ЗСВ). Главният прокурор, като най-висш прокурор в йерархията, има правото да издава задължителни нареждания, отнасящи се до работата на всеки прокурор, включително и до работата по конкретни дела (чл. 139 и чл. 143 ЗСВ). Главният прокурор има право да внася във Висшия съдебен съвет предложения за повишаване или дисциплинарно наказване на прокурори (чл. 38 и 312 ЗСВ). Според разпоредбите на НПК главният прокурор на Република България осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори (чл. 46, ал. 5 НПК).

Правомощията на главния прокурор определят и завишените изисквания и етични стандарти към поведението му, доколкото той може да влияе върху дейността на всички прокурори и определя цялостния облик на прокуратурата. Съдържанието на етичните стандарти, с което е длъжен да се съобразява главният прокурор, неизбежно следва да държи сметка и за актуалния контекст, и за въздействието върху общественото мнение на останалите неразрешени проблеми и кризи в легитимността на съдебната власт, и в частност – на прокуратурата. Това влияе на общото ниво на недоверие, изпитвано от българските граждани по отношение на способността на съдебната власт да осигури върховенството на правото. Достатъчно е да припомним, от една страна, че повече от 7 години след осъдителното решение на Европейския съд по правата на човека по делото Колеви срещу България, не е предвиден институционален и процесуален механизъм, който да създава ефективни гаранции за безпристрастност и обективност на евентуално наказателно преследване срещу главния прокурор при данни за извършено престъпление. От друга страна – въпреки освобождаването от длъжност на градския прокурор на София Николай Кокинов за дисциплинарно нарушение, уронващо престижа на съдебната власт, извършено именно по повод нерегламентирана среща с бивш министър-председател и председател на политическа партия, в която той чрез репликата „Ти си го избра“ създава съмнения за политическата и икономическа независимост на процеса по номиниране и избор на висши прокурори,

обстойна проверка не беше извършена. Не беше повишена и прозрачността на вземането на кадрови решения за висшите административни длъжности.

Конфликтът между високите нормативни изисквания към личността на главния прокурор и високото недоверие в независимостта от корупционни влияния на висшите административни длъжности в съдебната власт, включително – на главния прокурор, налага ВСС да полага изключителна активност, за да спре опасните процеси, които ерозират цялостната идея за държавност и причиняват тежки последици за правосъзнанието на гражданите.

3.2. Изхождайки от тази необходимост, за да не допуснем съмнението, че ВСС не само че не изпълнява конституционната си задача, но се превръща в самостоятелен фактор за подриване на върховенството на правото, като привилегирова главния прокурор заради властовия му ресурс, предлагам своята правна оценка на поведението му:

Нерегламентираните контакти с бизнесмен и издател на вестник, и то в момент, когато спрямо дейността на дружествата му се извършва прокурорска проверка и в период на предизборна кампания, използването на посредничеството на друг бизнесмен за уреждане на срещата (чийто бизнес също е обект на прокурорска проверка), реално накърнява общественото доверие в независимостта на съдебната власт, тъй като възбужда редица основателни съмнения.

Главният прокурор поначало не бива сам да се поставя в ситуация, в която има риск да се дискредитира ръководената от него институция. Затова от първостепенно значение за правилната реакция на ВСС е справедливата и безпристрастна оценка на впечатлението, което срещата оставя у обективния наблюдател, както и какви са процедурните средства за установяване на истината. Един от присъстващите бизнесмени съобщава, че е бил обект на натиск от главния прокурор чрез софистицирани, но еднозначни по смисъл изрази – да не спонсорира политическа партия (в период на изборна кампания) и да преразгледа линията на медията, която финансира. В конкретния контекст на обстоятелствата относно срещата – в частен офис и в присъствието само на посредника, който от изложените факти излиза, че е добър познат на главния прокурор от дълъг период от време, тези твърдения на бизнесмена – издател не могат да бъдат игнорирани на принципа „дума срещу дума”. Попадането в подобна ситуация само по себе си е силно проблематично и недопустимо от гледна точка на високите професионални изисквания към поведението на главния прокурор.

Несъстоятелна е тезата, че бизнесменът, който твърди злоупотреба с власт от страна на главния прокурор, не може да докаже верността на твърденията си, поради което не следва да се предприемат никакви мерки от органите на съдебната власт. Европейският съд по правата на човека е приел по серия осъдителни български решения (по делата *Маринова и др.*[4], *Бойканов*[5]), че оплакващият се от корупционно поведение или противоправни действия на държавни органи гражданин не може да бъде поставен в обективно невъзможно положение да доказва държавната корупция, за да не бъде обвинен в клевета или набедяване. Именно за да не се формира и поддържа съмнение в обществото за съществуване на опасност оплакалият се от злоупотреба с власт гражданин да стане обект на репресивен реваншизъм, всички магистрати трябва да съблюдают такова поведение, което да изключи риска да участват или да бъдат въвлечени в подобни ситуации. Това в още по-голяма степен е валидно за главния прокурор, който ръководи институцията, компетентна да разследва твърдяното противоправно поведение, и всички прокурори са му подчинени.

Ето защо самият факт, че в конкретния случай главният прокурор, знаейки предварително формата и участниците в срещата, е отишъл на нея, го компрометира. Нещо повече – поставя в риск доверието на обществото в безпристрастността на предприетите от прокуратурата

действия веднага след осветляването на срещата в стопанската област, в която развива търговска дейност оплакалият се от нерегламентиран натиск бизнесмен.

Същевременно, от обстоятелството, че гражданинът, който сигнализира за държавна корупция или злоупотреба с власт, не разполага с инструментариум и властнически ресурс да установи верността на твърденията си, не следва, че е допустимо компетентните власти, в това число и ВСС, да бездействат. Конвенцията на ООН срещу корупцията, ратифицирана от България, установява задължението на държавите, съобразявайки принципа за независимостта на съда, да вземат мерки за укрепване на честността и предотвратяване на възможностите за корупция сред магистратите, включително чрез въвеждане на съответни правила за поведение на членовете на съдебната власт. Специфичното приложение на това изискване по отношение на административните длъжности в съдебната власт предполага, че всяко съмнение, довело до реално увреждане на авторитета на правосъдието и на базовото функциониране на правовата държава, налага, ако замесеният административен ръководител не подаде сам оставка, да се предприемат действия за освобождаването му от длъжност. Това е така, тъй като разколебаването на доверието в служебното положение на висшите административни длъжности води до недоверие към цялата институционална система. В най-голяма степен това е валидно за главния прокурор, защото на гражданите са известни големите му възможности за влияние и въздействие върху дейността на прокуратурата и върху редовите магистрати. Някои от тези възможности не са публични и прозрачни, поради което трудно се поддават на обществен контрол. По тази причина репутацията на главния прокурор трябва да бъде безупречна и всяко замесване в ситуация, която поражда основателно съмнение за корупционен натиск или влияние, следва да има за неизбежна правна последица освобождаване от длъжността.

С оглед посочената конкретиката на случая прокуратурата е компетентният орган да установи истината за разговора между тримата участници, защото в изнесената от единия от тях информация се съдържат данни за престъпление. Значима за правомощията на ВСС обаче е обективната видимост на случилото и как тя се отразява върху доверието в независимостта на прокуратурата и легитимността на нейните действия.

Нерегламентираните контакти на главен прокурор с бизнесмени, спрямо които се извършват прокурорски проверки и които имат политически позиции, не само застрашава авторитета на съдебната власт, а реално го накърнява, тъй като създава усещане за дефицит на правова държава.

Отношението на обществото към подобен род прояви е еднозначно и непримиримо. Общественото мнение свързва възникналата ситуация с недопустим лобизъм, злоупотреба с власт и корупция. Нерегламентираната среща на главния прокурор, който е приел посредничество не по протокол от политик и бизнесмен с бизнесмен, спрямо когото се провежда предварителна проверка, способства за затвърждаване на впечатлението, че дейността на прокуратурата за възбуждане на наказателно преследване и осъществяване на надзор за законност се обуславя не от предвидените основания в закона, а от лични контакти, непрозрачно влияние и корупционни практики.

Отказът на главния прокурор да отговаря на въпроси на членове на ВСС задълбочи кризата на доверието в съдебната власт, защото на практика демонстрира неподчинение на закона.

В същото заседание главният прокурор увреди авторитета на правосъдието и с декларативното си твърдение, че членовете на ВСС, които настояват за проверка на случая, са „изпълнители” на неназовани „сценаристи”. Това обвинение е особено укоримо, защото, без да се обосновава с факти, дискредитира независимостта на кадровия орган на съдебната

власт и обезценява правомощията на главния прокурор, който разполага със суверенната конституционна власт да разследва данните за зависимост на отделните членове на ВСС и в случай че ги докаже – да инициира наказателно преследване срещу тях. Когато ръководителят на държавното обвинение си позволява да отправя обвинения, без да полага усилия да ги обосновава по надлежния ред, и това не поражда никакви последици, се създава опасното усещане за деградиране на институцията.

В съдебната практика на Върховния административен съд^[6] по приложение на глава 16 от ЗСВ трайно се приема, че независимостта и почтеността са качества на съдебната власт, които гарантират ефективното осъществяване на основната ѝ функция в държавата – поддържането и възстановяването на установения правен ред. При тези съображения законодателят изрично е посочил, че действия или бездействия на магистрат, които водят до накърняване на престижа на съдебната власт, поставят под съмнение нейната независимост, безпристрастност и почтеност, са основание за дисциплинарна отговорност. В Тълкувателно решение № 3/2007 на ВАС по т.д. № 4/2007 г. се приема, при изясняване на фактическия състав на уронване на престижа на професия, че „елемент от фактическия състав не е самото деяние, като нарушение на моралните норми, а негативната морална оценка, която е дадена от наказващия орган на извършеното като „несъвместимо с морала”, както и че неспазването на служебната етика може да има за последица намаляването или загуба на общественото доверие в институциите, да доведе до липса на обществена подкрепа за цялостната дейност на държавата. Нещо повече, съдът дори приема, че не е задължително престижът вече да е уронен, достатъчно е поведението да е било от такова естество, че реално да застрашава с намаляване или загубване на доверие от страна на обществото в държавните институции.

В настоящия случай разпространените публично съмнения за конфликт на интереси и търговия с влияние сами по себе си уронват престижа на съдебната власт, което е резултат от личното поведение на главния прокурор.

4. Изложените съображения позволяват да се приеме, че са налице достатъчно данни компетентните институции да предприемат действия в изпълнение на своите законови правомощия:

Предоставям настоящото становище на вниманието на членовете на прокурорската колегия на ВСС и на министъра на правосъдието, които могат да реализират правомощията си по чл. 175, ал. 5 вр. с чл. 173 ЗСВ вр. с чл. 129, ал. 3, т. 5 Конституцията на Република България.

Извън конкретния случай, поставянето на проблема за приемливото поведение на магистратите, включително на висшите представители на съдебната власт, има за цел провеждане на професионална и обществена дискусия и установяване на етични стандарти. Следването на прозрачни и справедливи процедури за проверка на почтеността на магистратите, при наличието на основателни съмнения, е гаранция за поддържането на доверието в правосъдието. В този смисъл дебатите за етичните правила и стандартите за фактическа и правна оценка при тяхното прилагане са наложителни във всички институции. Затова изпращам предложението и на вниманието на ИВСС и ЕК, с оглед правомощията на всяка от институциите, както и с убеждението, че то може да бъде от полза за провеждането на професионалната и обществена дискусия по поставените принципни въпроси.

С уважение: Калин Калпакчиев – член на Висшия съдебен съвет

[1] Сталев, Ж., Българско гражданско процесуално право, С., 2006, с. 123.

[2] <http://www.prb.bg/bg/news/aktualno/predprietite-deistviia-ot-strana-na-prokuratu-3318/>

<http://www.prb.bg/bg/news/aktualno/razshiriavane-obkhvata-na-proverkata-v-oblast-3358/>

<http://www.prb.bg/bg/news/aktualno/rezultati-ot-proverkata-v-energetikata-3430/>

<http://www.prb.bg/bg/news/publikacii-i-intervyuta/zam-glavniia-prokuror-borislav-sarajev-razchi-3443/>

[3] <http://www.prb.bg/bg/news/aktualno/okrzhna-prokuratura-varna-povdigna-obviniya-za-s/>

[4] <http://www.mjs.bg/47/2638/>

[5] [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-168384"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

[6] Решения на Върховния административен съд по адм.д.№3889/2010, VII отд, адм.д.№ 1065/2012, VI отд.; адм.д. № 6715/2010 г., VII отд.; адм.д.3890/2010 г., VII отд.; адм.д. №5767/2010 г., VII отд.; адм.д №4003/2010 г., VII отд.; адм.д.№ 3752/2010 г., VII отд.; адм.д. №10 803/2010 г. 5-членен състав, II колегия; адм.д. № 3891/2010 г., VII отд.